

Stappenplan Corona maatregelen voor stads- en kinderboerderijen

van fase 1 (full speed) naar fase 4 (noodrem)

Inleiding

Bij het schrijven van dit stappenplan (augustus 2022) is corona in de maatschappij nog slechts op de achtergrond aanwezig. Wettelijke maatregelen zijn er nu niet, maar de mogelijkheid bestaat natuurlijk dat er een nieuwe opleving komt met wellicht nieuwe varianten in het komende najaar en de winter.

Met dit stappenplan wil de vSKBN haar leden helpen om hierop voorbereid te zijn en om indien nodig snel maatregelen te kunnen treffen. Het is bedoeld als handreiking die elke boerderij naar eigen situatie en inzicht kan gebruiken. Iedere kinderboerderij is anders georganiseerd en moet hierin dan ook zijn eigen keuzes en afspraken maken.

Of en op elke manier corona weer de kop opsteekt, weten we op dit moment niet. Uitgaande van onze ervaringen van de afgelopen jaren en met de kennis van nu hebben wij de te treffen maatregelen onderverdeeld in vier fasen:

- Fase 1: corona is aanwezig, maar op de achtergrond. Er gelden van overheidswege geen beperkende maatregelen.
- Fase 2: corona vormt steeds meer een bedreiging voor de volksgezondheid. De overheid kondigt de eerste (niet juridisch afdwingbare) maatregelen af om het aantal besmettingen te beperken.
- Fase 3: de overheidsmaatregelen worden verder aangescherpt en worden juridisch afdwingbaar.
- Fase 4: Noodremscenario waarbij mogelijk zeer zware maatregelen gaan gelden.

Natuurlijk kan elke boerderij besluiten bepaalde maatregelen eerder of later te treffen als dit beter past binnen de eigen organisatie. De overheidsmaatregelen moeten echter altijd leidend zijn. Bovendien moet openstelling, in welke vorm dan ook, verantwoord zijn en mag dit geen extra risico opleveren voor medewerkers en bezoekers.

Maatregelen in fase 1

1. Stel per organisatie een corona-verantwoordelijke (en een vervanger) aan. Hij/zij is aanspreekpunt en verantwoordelijk voor het coronabeleid op de boerderij, de toetsing en toepassing van maatregelen en deelt ervaringen binnen de organisatie. Hij/zij is tevens aanspreekpunt voor externen.
In deze fase moet deze persoon vooral alert blijven: zijn er aanvullende maatregelen gewenst op de boerderij en/of kunnen er al voorbereidingen worden getroffen voor een eventuele volgende coronafase?
2. Blijf aandacht vragen voor de basisadviezen m.b.t. hygiëne:
 - handen wassen
 - hoesten/niezen in de elleboog

- thuis blijven en testen bij klachten
- zorg voor voldoende frisse lucht
- geef elkaar de ruimte (je bent niet meer verplicht om 1,5 meter afstand te houden, maar het blijft wel een veilige afstand)
- stel zelftesten beschikbaar voor alle medewerkers
- schud liever geen handen

Maatregelen in fase 2

Scherp de hygiënemaatregelen verder aan en communiceer ze heel duidelijk met bezoekers en medewerkers:

- Adviseer om waar mogelijk 1,5 meter afstand te houden.
- Zet bij de ingang en op andere relevante punten handpompjes met desinfectiemiddelen voor medewerkers en bezoekers.
- Stel waar dit nodig is persoonlijke beschermingsmiddelen beschikbaar, zoals mondkapjes, een kuchscherp, handschoenen en indien van toepassing een bril.
- Geef op drukke plekken alvast looproutes aan.

Maatregelen in fase 3

1. Tijdens openstelling van de boerderij is er altijd iemand aangesteld als verantwoordelijke voor het naleven van de afspraken door medewerkers en bezoekers. Hij/zij spreekt medewerkers en bezoekers indien nodig aan en kan ze bij ziekteverschijnselen naar huis sturen. De ervaringen worden dagelijks kort geregistreerd.
2. Voorkom te grote drukte op de boerderij door bezoekers zoveel mogelijk te spreiden:
 - Geef via de site de gelegenheid om vooraf de drukte op de boerderij te checken. Zo kan iedere bezoeker zelf een verstandig besluit nemen.
 - Plaats ter info een verkeerslicht/bord bij de ingang (groen = plek genoeg, oranje = korte wachttijd, rood = 'kom later terug').
3. Overweeg om op heel drukke tijden al over te gaan op de maatregelen van fase 4 om het aantal bezoekers in de hand te houden.
4. Maak een duidelijke looproute in één richting en markeer op drukke plekken afstanden van 1,5m.
5. Werkzaamheden waarvan de aard van het werk het toelaat, worden zoveel mogelijk vanuit huis gedaan.
6. Stel een mondkapjesplicht in op plaatsen waar geen 1.5 meter afstand kan worden gehouden.
7. Medewerkers en vrijwilligers krijgen een uitgebreide instructie over het protocol en het aanspreken van bezoekers op ongewenst gedrag.
8. Er wordt zoveel mogelijk in vaste teams gewerkt en er is voldoende onderlinge ruimte tijdens de pauzes, bijvoorbeeld door te pauzeren in kleinere groepen of in een grotere ruimte.
9. Grotere activiteiten worden aangepast of geschrapt.

Maatregelen in fase 4

1. Maak keuzes over de inzet van (vaste) werknemers, vrijwilligers, stagiaires, zorgcliënten, sociale werkvoorziening, taakstraffers, etc.
2. Stel per boerderij vast hoeveel personen er maximaal tegelijkertijd toegelaten kunnen worden, rekening houdend met de 1,5 m-regel. Je kijkt daarbij naar het oppervlak dat voor bezoekers beschikbaar is. De algemene norm was in de vorige coronaperiode 20 m² per (volwassen) persoon met maximaal 3 kinderen. Beoordeel zelf of dit op jouw boerderij haalbaar is en pas deze norm indien nodig of gewenst aan je eigen omstandigheden aan. Bij de buitenruimte kan rekening worden gehouden met verhard/half verhard oppervlak (erf

en/of verharde deel weide). Op speelplekken en weides kun je apart aangeven hoeveel mensen (volwassenen/kinderen) daar maximaal aanwezig kunnen zijn.

3. Let erop dat er niet meer bezoekers binnen komen dan het maximum aantal dat je hebt berekend. Gebruik hiervoor het speciale reserveringssysteem van de vSKBN of andere middelen om het aantal bezoekers in de hand te houden. Je kunt bijv. denken aan reeksen halsnummers voor dieren (evt. in verschillende kleuren). Deze zijn goedkoop en makkelijk te reinigen. Let op: gezinnen/huishoudens moeten gezamenlijk de boerderij kunnen bezoeken.
4. Om zoveel mogelijk mensen de gelegenheid te geven de locatie te bezoeken kan bezoekers op drukke tijden gevraagd worden hun verblijf te beperken tot een bepaalde tijdsduur. Deze duur kan per locatie verschillen, wij adviseren op die momenten hiervoor één uur aan te houden.
5. Voor kinderen tot 12 jaar is de boerderij alleen toegankelijk als ze begeleid worden door een meerderjarige die ervoor zorgt dat de maatregelen worden nageleefd. Op een aantal plekken op het terrein (speelgelegenheid en weides) kunnen kinderen zich onder toezicht van een meerderjarige vrij bewegen.
6. De binnenruimte zal zeer beperkt zijn: alleen beschikbaar als werkterrein van medewerkers en geheel afgesloten voor bezoekers. Beperk ook de opening van het buitendeel van de kinderboerderijen. In veel gevallen blijven de stallen en een eventueel aanwezig horecadeel gesloten. Een uitgifteloket kan onder voorwaarden geopend zijn.
7. Er moet per locatie worden gekeken of de bestaande openingstijden eventueel worden aangepast. Medewerkers moeten de werkzaamheden goed kunnen verrichten zonder dat de 1.5m-regel daarbij in het gedrang komt. Gezien de beperkte menskracht en de mogelijk grote bezoekersaantallen kan besloten worden de openingstijden te beperken.
8. Wat betreft een mondkapjesplicht, het corona testbewijs en beperkingen m.b.t. de horeca: daarvoor gelden de door de overheid voorgeschreven regels. Kijkend naar de eigen situatie kan elke kinderboerderij besluiten om daarboven zelf extra maatregelen te treffen. Zorg er in ieder geval voor dat de medewerkers goed worden beschermd met mondkapjes, handschoenen en waar nodig spatschermen.

Geldende richtlijnen RIVM

De richtlijnen zijn te vinden op [de website van Rijksoverheid](#)

Verantwoordelijkheden t.a.v. bedrijven en organisaties.

Op de website van de Rijksoverheid worden richtlijnen en adviezen gegeven voor werkgevers en ondernemers t.a.v. maatregelen. [Zie deze link](#)

Verdere uitwerking

Thema's:

- Medewerkers en organisatie
 - Medewerkers (personeel en vrijwilligers)
 - Gebruik binnenruimte door bezoekers
 - Openstelling toiletten
 - Kwetsbare bezoekers
 - Activiteiten en bijeenkomsten
 - Bezoekers die meehelpen
 - Afstand bij zitplekken

- Speeltoestellen
- Leveranciers
- Het onderwijs
 - NME-centra
- Dieren
 - Hanteren
 - In de weide
- Informatievoorziening
 - Bij de ingang
 - Heldere boodschap on- en offline
 - Hesjes
- Horeca en afgifteloket
- Handhaving
 - Afstemming met handhaving
 - Als bezoekers aanwijzingen niet opvolgen

Medewerkers en organisatie

Medewerkers (personeel en vrijwilligers)

Goed werkgeverschap is de basis voor een goede en verantwoorde openstelling van de kinderboerderij. Medewerkers moeten een goed gevoel hebben bij hun werkzaamheden op de boerderij. Waar de meesten op dit moment niet of nauwelijks meer met corona bezig zijn, zijn er nog altijd mensen die zich bedreigd voelen in hun gezondheid (bij voorbeeld omdat ze een onderliggend lijden hebben). Heb ook in fase 1 aandacht voor deze groep en probeer zoveel mogelijk tegemoet te komen aan hun zorgen. We hebben al onze medewerkers en vrijwilligers immers hard nodig!

Gebruik binnenruimte door bezoekers

Het gebruik van de binnenruimte is afhankelijk van de mogelijkheden voor het creëren van afstand. Dit geldt zowel voor een stal als voor andere binnenruimtes. Voor plekken waar bezoekers kunnen gaan zitten om bijvoorbeeld iets te eten of drinken moet rekening worden gehouden met eventuele beperkende regels voor de horeca.

Als er geen duidelijke routing en afstand tussen personen gegarandeerd kan worden zal in fase 3 en 4 de binnenruimte afgesloten zijn voor bezoekers.

Als derden de locatie gebruiken voor hun werkzaamheden of activiteiten zullen hiermee tijdig goede afspraken gemaakt moeten worden. Leg voor alle duidelijkheid schriftelijk vast wanneer welke maatregelen van toepassing zijn.

Openstelling toiletten

Het gebruik van een toilet op locatie lijkt extra kans te geven op besmettingen. Wij adviseren daarom vooral in fase 4 terughoudend te zijn met de toegankelijkheid van de toiletten. Deze zouden dan bijvoorbeeld voor bezoekers alleen toegankelijk kunnen zijn via een sleutel van het beheer. Communiceer dit breed en duidelijk, zodat bezoekers van tevoren op de hoogte zijn.

Als de locatie voldoende toiletvoorzieningen heeft en tevens een hoge en adequate reinigingsfrequentie kan garanderen, kun je overwegen om de toiletten voor bezoekers gewoon open te stellen.

Kwetsbare bezoekers

Mensen in de risicogroepen zullen in fase 3 en 4 misschien wat terughoudend zijn met een bezoek aan de kinderboerderij. Een 'speciaal uurtje' biedt voor sommigen wellicht een oplossing.

Activiteiten / bijeenkomsten

In fase 3 en 4 is het belangrijk dat we voorkomen dat grotere groepen mensen bij elkaar komen. Daarom raden wij evenementen af waarbij mensen zich 'verzamelen' op de locatie. Speur- of ontdekkingstochten die passen binnen een geplande routing zijn wel mogelijk.

Bezoekers die meehelpen

Een kinderboerderij is een belevingsplek en mee kunnen doen is daarbij een basisuitgangspunt. In fase 3 en 4 is het minder makkelijk om bezoekers te laten meehelpen bij klusjes op de boerderij (schoonmaken, voeren, etc). Maak een plan of en zo ja, waar bezoekers kunnen meehelpen en neem daarbij ook de desinfectie van gebruikte materialen mee.

Afstand bij zitplekken

Bij vaste banken worden bezoekers op een vriendelijke manier geïnformeerd over de 1,5 m afstand (bijvoorbeeld d.m.v. stickers). Losse zitelementen kunnen uit elkaar worden gezet of tijdelijk worden weggehaald om groepsvorming en/of onnodige obstakels op de routing te voorkomen. Je kunt hiermee al in fase 2 beginnen.

Speeltoestellen

Er moet extra zorg zijn voor goede hygiëne. Dat doe je door speeltoestellen en spelmaterialen regelmatig te desinfecteren en indien nodig speeltoestellen af te sluiten.

Losse spelmaterialen vragen extra werk i.v.m. ontsmetting en geven minder controle op de verblijfsduur. Daarom is het vaak verstandig om ze tijdens periodes van extra maatregelen weg te halen.

Leveranciers

In fase 3 en 4 is het belangrijk om met alle leveranciers voor aflevering van goederen goede afspraken te maken over eventuele aangepaste openstelling en corona maatregelen. Dit is ook in het belang van de leverancier en zijn/haar medewerkers. Je kunt hierbij denken aan:

1. Houd bij afleveren 1,5 meter afstand
2. Meld een kwartier van tevoren wanneer je arriveert
3. Draag handschoenen
4. Spreek van tevoren af waar de spullen geplaatst worden – welke ingang of losplek wordt gehanteerd
5. Overweeg bezorging tot de deur

Het onderwijs

Het is verstandig om ook met de scholen tijdig te overleggen over de mogelijkheden in coronatijd, de maatregelen en hygiëneregels van de boerderij en de richtlijnen van het RIVM t.a.v. het onderwijs. Belangrijk is ook om de desinfectie van gebruiksmaterialen in beeld te hebben.

Een overweging kan zijn om overig bezoek tijdens een les niet toe te laten op het terrein.

NME centra

Voor NME centra gelden grotendeels dezelfde maatregelen als voor kinderboerderijen, al zullen zij vaker te maken hebben met hygiënemaatregelen m.b.t. bijvoorbeeld lesmateriaal en gastlessen. Het GDO (Gemeenten voor Duurzame Ontwikkelingen) heeft speciaal voor NME-centra een protocol ontwikkeld. Die informatie vind je [hier](#).

Dieren

Hanteren

Er is op dit moment geen wetenschappelijk bewijs dat de coronabesmetting overgebracht kan worden via dieren. Toch adviseren we om het hanteren in knuffelhoeken gedurende fase 3 en 4 niet aan te bieden of tot een minimum te beperken. Vanwege de 1,5 meter regel kunnen de medewerkers immers niet helpen bij het hanteren van de dieren of ingrijpen als dat nodig is.

In de weide

Kinderen tot 12 jaar kunnen zich onder toezicht van een meerderjarige vrij bewegen in de weides. Voor volwassenen geldt ook hier de 1,5 meter regel. Als dit laatste problemen oplevert, kan de boerderij besluiten de weide (tijdelijk) te sluiten.

Bij de ingang van de weide wordt aangegeven hoeveel volwassenen en kinderen zich tegelijkertijd in de weide mogen bevinden.

Waar mogelijk wordt een aparte in- en uitgang gecreëerd om onnodig passeren te voorkomen. In andere gevallen wordt duidelijk aangegeven hoe bezoekers de weide kunnen in- en uitgaan.

Informatievoorziening

Bij ingang

Geef bij de ingang van de kinderboerderij heel duidelijk aan welke extra huisregels in een bepaalde periode van toepassing zijn. Houd de tekst kort en gebruik zoveel mogelijk pictogrammen. Zo is de boodschap voor iedereen snel en goed duidelijk.

Een uitdagende uitvoering van pijlen (bijv. in de vorm van pootafdrukken) ziet er aantrekkelijk uit en bevordert een vlotte routing.

Heldere boodschap on- en offline

Het is van belang om bezoekers snel en goed te informeren over de aangepaste maatregelen zodat ze weten waar ze aan toe zijn. Je kunt dit doen via flyers en poster, maar ook online via sociale media, nieuwsbrieven, etc.

Maak instructies met minimale tekst en veel pictogrammen, zodat ze ook voor anderstaligen en laaggeletterden goed te begrijpen zijn.

Hesjes

Als medewerkers en vrijwilligers van de boerderij hesjes dragen met "Houd 1.5 meter afstand" worden bezoekers steeds weer gewezen op de maatregel en zullen ze alerter zijn. Ook is dan duidelijk wie werkzaam is op het terrein. Bezoekers vinden zo sneller en beter een aanspreekpunt voor hun vragen.

Horeca en afgifteloket

Voor de horeca en/of afhaaloket op de boerderij gelden dezelfde regels als voor alle andere horecagelegenheden. Sommige stads- en kinderboerderijen zullen, kijkend naar hun medewerkers en bezoekers, wellicht nog een stapje verder willen gaan om deze doelgroepen extra te beschermen. Je kunt dan denken aan:

- Zo veel mogelijk betalen met pin
- Afschermen kassa
- Routing langs afhaal loket (hoe voorkom je opstoppingen en wachtrijen)

- Afstands aanduiding voor betaal- en afhaaloket
- Handschoenen gebruiken
- Voldoende afstand tussen zitplekken
- Bediening op afstand
- Aandacht voor vuile vaat afhandeling

Handhaving

Afstemming met handhaving

Afstemming met de lokale overheid (gemeente) is essentieel. Maak goede afspraken met handhavers over situaties waarbij opgetreden moet worden en zorg ervoor dat de medewerkers hiervan op de hoogte zijn.

Als bezoekers aanwijzingen niet opvolgen

Het overgrote deel van de bezoekers zal begrip hebben voor de aanwijzingen en zich er ook naar gedragen. Een kleiner deel zal een vriendelijke 'aanmoediging' nodig hebben om in te zien dat opvolging van de aanwijzingen nodig is.

Medewerkers moeten vooraf duidelijk geïnstrueerd worden over de aanpak van bezoekers die zich na (herhaald) aanspreken toch niet houden aan de afspraken.